

asemenea sentimente de respect străinilor, chiar oamenilor de lume, încât aceștia nu îndrăzneau să rostească, nu zic un cuvânt profan sau zadarnic, dar nici măcar un cuvânt care nu s-ar fi potrivit cu acest loc sfânt de reculegere”.

Sfântul Bernard a fost cel mai mare om al Europei timpului său. A fost nu numai un mare contemplativ, dar și un mare om de acțiune. Străbătea mereu Europa întemeind mănăstiri, împacându-i pe principi, aducând pacea unde erau conflicte. Autoritatea lui era atât de mare, încât devenise arbitru și sfetnicul nu numai al regilor, principilor și episcopilor, ci și al papilor pe care, când era cazul, îi dojenea că se comportă mai degrabă ca "succesori ai lui Constantin, decât ca succesori ai lui Petru".

3. Ordinele cavalierești

În timpul cruciadelor, în Palestina au apărut o serie de ordine călugărești noi, numite cavalierești. Stabilindu-se mai târziu în Europa, acestea s-au bucurat de o mare popularitate.

Astfel au apărut:

- *Templierii*, care aveau misiunea de a-i apăra cu armele pe pelerinii la locurile sfinte. S-au numit astfel, deoarece prima lor mănăstire a fost întemeiată la Ierusalim, în apropiere de locul unde fusese templul;

- *Ospitalierii*, care se ocupau de îngrijirea medicală a pelerinilor. Se mai numeau și *Ioaniți*, întrucât biserica primului lor spital era închinată Sfântului Ioan. În cele din urmă aveau să primească numele de *Cavaleri de Malta*;

- *Cavalerii Teutoni*, care, întorcându-se în Europa, aveau să cucerească și să creștineze Prusia.

Mai pot fi amintiți *Trinitarii* și *Mercedarii*, care apărau țărmurile Europei de atacurile piraților arabi; de asemenea, se ocupau cu răscumpărarea sclavilor creștini luați de pirați. Aceste ordine au făcut

mult bine prin operele lor caritative, dar, fiind legate de evenimentele epocii feudale, în cele din urmă au dispărut aproape complet.

4. Sfântul Francisc din Assisi (1182 - 1226)

În secolul al XIII-lea se înregistrează o mare decădere a vieții religioase. Nu numai burghezia îmbogățită în urma dezvoltării comerțului părăsise idealurile evanghelice, dar chiar și o parte din clerul înalt și multe mănăstiri trăiau în bogății care contrastau cu mizeria maselor. Mulți au încercat să reformeze Biserica, însă prin metode greșite și de aceea au sfârșit în diferite secte și erezii.

Astfel, au fost *valdenzii* (întemeietorul lor a fost Valdès, un negustor din Lyon) și *catarii*, numiți și "puri" sau *albigenzi* (centrul lor era la Albi, în sudul Franței).

În această situație, Dumnezeu a ridicat un adevărat reformator: pe Sfântul Francisc. Acesta s-a născut la Assisi, în Italia, în 1182, și era fiul unui negustor bogat. Renunță la bunurile pământești și îmbrățișează viața de sărăcie totală, de pocăință, de dăruire și iubire frățească. Biograful său, Toma de Celano scrie: "Francisc a fost trimis de Dumnezeu într-un moment în care învățătura evanghelică era aproape pretutindeni uitată, pentru a arăta nebunia înțelepciunii omenești și cu nebunia sa să le redea oamenilor înțelepciunea lui Dumnezeu". Un lucru la care Sfântul Francisc a ținut foarte mult a fost supunerea sa totală față de autoritatea Bisericii: când își începe viața de eremit, se prezintă mai întâi la episcop, iar când întemeiază noul ordin călugăresc, prezintă mai întâi papei Regula de viață pentru aprobare. De fapt, el întemeiază trei ordine: ordinul I, alcătuit din frați (frații minori), ordinul al doilea, alcătuit din surori conduse de Sfânta Clara și ordinul terțiar, alcătuit din laici care nu trăiesc în mănăstire, dar practică spiritualitatea franciscană. În ordinul terțiar vor intra personalități mari ca Dante, Giotto, regina Elisabeta de Turingia, regii Ludovic al IX-lea al Franței, Ferdinand de Castilia ș.a.

Influența Sfântului Francisc a fost uriașă. El a adus un suflu nou în Biserică prin predica vie a iubirii, a exemplului bun și a sfințeniei.

Sfântul Francisc din Assisi
(Detaliu al unei fresce din bazilica Sfântului Francisc din Assisi)

5. Sfântul Dominic (1170 - 1221)

Aproape în același timp, se naște în Franța Ordinul călugăresc al dominicanilor. Sfântul Dominic Guzmán, întemeietorul, s-a născut în Spania. Îl însoțește pe episcopul său în multe călătorii în străinătate și constată mizeria spirituală în care se zbate poporul din cauza lipsei de pregătire a predicatorilor. Întemeiază la Toulouse, în Franța, un ordin călugăresc pentru care cere aprobarea papei. Călugării săi se numesc Frați Predicatori, fiindcă se ocupă cu studiul și cu predica, având grijă să pună în practică ceea ce predică. Apar și celelalte două ordine, pentru surori și laici dominicani. Noul ordin cunoaște o înflorire extraordinară. La moartea Sfântului Dominic existau 557 de mănăstiri cu circa 15 000 de frați răspândiți în toată Europa și în Palestina. Lor le sunt încredințate marile universități, ca cea din Paris și din Bologna. Desigur că Sfântul Dominic cunoștea și situația deplorabilă a poporului nostru, deoarece primul lui gând a fost să înființeze un ordin călugăresc spre a trimite predicatori "la sălbăticiile din Transilvania", cum se exprimă el.

LECTURĂ

"Domnul mi-a hărăzit mie, fratele Francisc, să încep astfel să fac pocăință, pentru că, fiind în păcatele mele, mi se părea lucru prea amar să-i văd pe leproși; și Domnul însuși m-a condus în mijlocul lor și am fost milos cu ei. Și îndepărtându-mă de ei, ceea ce mi se păruse amar mi-a devenit dulce pentru suflet și pentru trup. Apoi, după ce am stat puțin, am ieșit din lume. Și Domnul mi-a dat atâta credință în bisericile în care mă rugam atât de simplu și ziceam: Ne închinăm ție, Doamne Isuse Cristoase, în toate bisericile tale care sunt în lumea întreagă, și te binecuvântăm, căci prin sfânta ta cruce ai răscumpărat lumea. Apoi Domnul mi-a dat atâta credință în preoții care trăiesc după rânduiala sfintei Biserici romane, datorită preoției lor, încât, chiar dacă m-ar persecuta, vreau să recurg la ei. Și

Sfântul Dominic
(Florența, Muzeul Sfântul Marcu,
detaliu dintr-o frescă a lui Fra Angelico)

de-aș avea eu atâta înțelepciune cât a avut Solomon și m-aș întâlni cu preoții neajutorați ai acestei lumi, în parohiile unde locuiesc, nu vreau să predic împotriva voinței lor.

De aceștia și de toți ceilalți vreau să mă tem, să-i iubesc și să-i respect ca pe stăpânii mei și nu vreau să iau în considerare în ei păcatul, pentru că în ei îl văd pe Fiul lui Dumnezeu și ei sunt stăpânii mei. Și fac aceasta deoarece nu văd nimic altceva cu ochii trupului în această lume din Fiul lui Dumnezeu cel Preaînalt, decât Trupul și Sângele său preasfânt pe care numai ei îl consacră și pe care numai ei îl administrează altora.

Și după ce Domnul mi-a dat frați, nici unul nu mi-a arătat ce trebuie să fac; ci însuși Cel Preaînalt mi-a făcut cunoscut că trebuie să trăiesc după modelul sfintei Evanghelii. Cu puține cuvinte am pus să se scrie acest lucru, iar domnul papă l-a aprobat.

Și cei care veneau să îmbrățișeze această viață dădeau săracilor toate acele lucruri pe care le puteau avea; și erau mulțumiți cu o singură rasă cârpită pe dinăuntru și pe dinafară și, cei care voiau, cu o frânghie și pantaloni. Și nu voiau să aibă mai mult.

Și spuneam oficiul, clericii ca ceilalți clerici; laicii spuneau *Pater noster*; și zăboveam cu multă plăcere în biserici. Și eram fără știință de carte și supuși tuturor. Și munceam cu mâinile mele și vreau să muncesc, și vreau ca toți frații să facă o muncă cinstită."

(Din Testamentul Sfântului Francisc de Assisi)

*

1. Cum s-a reînnoit în Evul Mediu viața eremitică din antichitate?
2. Care sunt ordinele cavaleresti? Cum au apărut și ce rol au avut ele?
3. Care sunt trăsăturile caracteristice ale celor trei sfinți amintiți în lecție (Sfântul Bernard, Sfântul Francisc și Sfântul Dominic)?
4. Ce găsim important și astăzi pentru Biserică în învățăturile și viața acestor trei sfinți?